

Ane van der Leij
Caroline Godfried

**EEN BIBLIOGRAFIE VAN DE NEDERLANDSE EN VLAAMSE
SCANDINAVISTIEK
Totstandkoming en verantwoording**

In dit nummer van het *Tijdschrift voor Scandinavistiek* treft u de eerste bibliografie van de Nederlandse en Vlaamse scandinavistiek aan, de eerste in wat een lopend, jaarlijks terugkerend overzicht van publikaties op dit vakgebied moet worden. Deze eersteling heeft een cumulatief karakter, zij bestrijkt een periode van vijf jaar, van 1990 tot en met 1994. De volgende afleveringen zullen steeds het voorafgaande jaar omvatten. Het initiatief voor het samenstellen van een dergelijke bibliografie werd genomen door Henk van der Liet (Groningen) en Harry Perridon (Amsterdam). Het werd ondersteund door de redactiecommissie van het *TvS*. De samenstelling en uitwerking van de bibliografie was in handen van ondergetekenden, beiden vakreferent Scandinavische talen en culturen aan de universiteitsbibliotheken van Amsterdam resp. Groningen. In de aanloop naar deze onderneming werd het vakgebied afgebakend, een bibliografisch formaat ontwikkeld en vastgelegd, taken verdeeld en tenslotte werd een oproep gedaan aan alle bekende scandinavisten en andere geïnteresseerden om ons een overzicht van hun publikaties uit de periode 1990-1995 toe te sturen. Al degenen die dat hebben gedaan, willen wij daarvoor bedanken.

Wij hebben dankbaar gebruik gemaakt van Viktor Claes' "Bibliografie van Viktor Claes" (*TvS*, 14:2 (1993)), van de "Bibliografie van Amy van Marken" van Henk van der Liet (*TvS*, 16:1 (1995)) en van *Dansk litteratur i nederlandsk oversættelse. Et arbejdsrapport til oversætterseminariet 25. til 27. august 1995* (København: The Danish literature information center, 1995), ons belangeloos ter beschikking gesteld door de samenstellers Diederik Grit en Andrea Voigt. Hen geldt dan ook onze bijzondere dank. Daarnaast was ook de bibliografie van Jos Groen, *250 jaar Noorse literatuur in Nederland en Vlaanderen, 1743-1993. Bibliografie van vertalingen en recensies* (Hoorn: De Noordsche Passage, 1994) een belangrijke bron.

Een bibliografie als deze zal nooit helemaal volledig kunnen zijn, ook al streven wij die volledigheid wel na. De selectiecriteria, die hieronder worden

besproken, moeten zorgen voor een zekere consistentie en stabiliteit in het opnamebeleid, maar kunnen niet helemaal voorkomen dat hier en daar toch arbitrair te werk moest worden gegaan. Daarnaast is het natuurlijk altijd mogelijk dat wij iets "gemist" hebben. Toekomstige addenda zullen dan uitkomst moeten bieden. Wij nodigen een ieder uit dergelijke aanvullingen aan te dragen. Wij willen tevens de hoop uitspreken dat iedereen die zich betrokken voelt bij de Nederlandse/Vlaamse scandinavistiek ons op de hoogte blijft houden van zijn of haar publikaties op dit gebied.

Selectie

Zoals uit de omvang van de eerste, geaccumuleerde aflevering blijkt, was de samenstelling ervan geen sinecure. De scandinavistiek in de Lage Landen is een bloeiend vakgebied (geworden), met vele beoefenaren die op verschillende terreinen actief zijn. Dat brengt ons bij de afbakening van het vakgebied: welke literatuur wel en welke niet werd opgenomen. De bibliografie dekt de scandinavistiek en de Scandinavische studiën, voorzover die liggen op het gebied van de humaniora. In de bibliografie zijn die als volgt weergegeven (zij geven meteen de thematische indeling aan):

- **Scandinavistiek** (geschiedenis en beoefening van het vak)
- **Letterkunde**
- **Literaire vertalingen** in het Nederlands en Fries van
 - volwassenenliteratuur
 - kinder- en jeugdliteratuur
- **Taalkunde**
- **Geschiedenis**
- **Kunst- en cultuurgeschiedenis** met inbegrip van
 - muziek-
 - theater- en
 - filmwetenschap
- **Kierkegaardiana**

De vakgebieden theologie en filosofie worden, om pragmatische redenen buiten beschouwing gelaten, met uitzondering van publikaties rond de persoon en het werk van Søren Kierkegaard. Vakpublicaties over Grundtvig kunnen

worden gerekend als letterkundige dan wel cultuurhistorische studies, zoals dat mogelijk ook kan gelden voor een aantal andere 'grote' namen uit de wereld van de Scandinavische filosofie of theologie (Swedenborg, Kingo, von Wright) die misschien ooit opduiken in Nederlandse of Vlaamse publikaties.

Kern van de traditionele scandinavistiek is natuurlijk de filologie, en dat geldt dus ook voor deze bibliografie. Naast de taal- en letterkunde is een aparte rubriek voor literaire vertalingen uit de Scandinavische talen opgenomen. Deze vertalingen zijn te beschouwen als een bijproduct of afgeleide van de studie van de Scandinavische letteren, en horen daarom ons inziens thuis in de bibliografie. Voor de buitenwereld zijn het tevens de meest zichtbare resultaten van het vakgebied. Om dezelfde reden horen ook de vertalingen van kinder- en jeugdboeken thuis in de lijst, met uitzondering van de vrij grote aantallen kleuter- en prentenboekjes die op de markt verschijnen.

Opgenomen worden die publikaties die zijn geschreven door auteurs die werkzaam zijn in Nederland/Vlaanderen alsmede publikaties van auteurs van daarbuiten, maar die zijn opgenomen in een Nederlandse/Vlaamse publikatie. Geografisch gezien houden de opgenomen publikaties zich bezig met de taal, (cultuur)geschiedenis en bevolking van Denemarken, Noorwegen, Zweden, Zweedstalig Finland, IJsland, de Faeröer en Deenstalig Groenland. Ook publikaties rond enkele randgebieden en vroegere Scandinavische gebieden worden meegenomen, zoals bijv. Zweedstalig Estland, Sleeswijk-Holstein, *svenskamerikaner* of Deens West-Indië.

Herdrukken worden in principe niet opgenomen, tenzij het een duidelijk gewijzigde herdruk betreft. Geheel nieuwe vertalingen van belletristische werken worden wel opgenomen. Vertalingen moeten rechtstreeks naar de brontekst zijn gemaakt. Bewerkingen en vertalingen via een derde taal worden niet opgenomen. De op te nemen publikaties moeten een zekere wetenschappelijke of artistieke kwaliteit bezitten. Het oordeel over deze nogal diffuse criteria berust bij de samenstellers van de bibliografie. In twijfelgevallen wordt overlegd met de redactie van het *TvS*. Wat betreft de materiaalsoorten: alleen gedrukte materialen worden vooralsnog opgenomen (dus geen AV-materialen of elektronische publikaties).

Formaat

De samenstellers hebben gewerkt aan de hand van een redactiehandleiding,

waarin de regels voor de titelbeschrijvingen werden vastgelegd. Daarbij werd, zoals boven al gememoreerd, het ISBD (International Standard Book Description)-formaat als uitgangspunt genomen. De aard van de publikaties is op deze wijze gemakkelijk te herkennen: titels van boeken, bundels en tijdschriften cursief, artikelen tussen dubbele aanhalingstekens, een In:-verwijzing bij bijdragen aan bundels, etc. Er is daarnaast een groot aantal beslissingen genomen om de standaardisering overeind te laten bij al die publikaties, die in hun aard wat afwijken van de archetypische voorbeelden. Wij vertrouwen erop dat dit zich allemaal vanzelf wijst bij de raadpleging van de bibliografie. De werktal van de bibliografie is het Nederlands. Dat wil zeggen dat toevoegingen buiten de formele titelbeschrijving om in het Nederlands gesteld zijn. Op de toevoeging Recensie van: na, staan al deze toevoegingen tussen vierkante teksthaken [].

Volgorde en alfabetisering

Binnen de verschillende deeldisciplines is de presentatie 1° alfabetisch op achternaam van de auteur (behalve bij IJslandse auteurs, die op voornaam worden gealfabetiseerd), 2° chronologisch op jaar van uitgave. We hebben even geworsteld met de vraag welk alfabet gehanteerd moest worden. Ondanks alle Noordse samenwerking zijn de Denen, Noren en Zweden het niet eens kunnen worden over *från A till Ö* of *fra A til Å*. Wij hebben gekozen voor de Zweedse volgorde, en dat betekent het volgende: van a-z, gevolgd door å, ä/æ, ö/ø. De letters v en w volgen na elkaar. De combinatie aa in Scandinavische namen geldt doorgaans als å. Aarseth vindt u achterin de lijst, de Nederlander Aalders echter gewoon voorin, onder de a. Klinkers met umlaut in niet-Scandinavische namen worden beschouwd als klinker + e (bijv. de Duitser Dörner). De Nederlandse ij wordt beschouwd als i + j; de edh (ð) en de thorn (þ) worden gealfabetiseerd als resp. d en th.

Auteursindex

Na de thematisch ingedeelde bibliografie vindt u een alfabetische auteursindex. De namen van de auteurs worden gevolgd door één of meer nummers, die verwijzen naar de nummering in de bibliografie. Op deze manier wordt u erop

geattendeerd dat de publikaties van een auteur onder verschillende rubriekshoofden terug te vinden kunnen zijn. Tevens wordt zo recht gedaan aan tweede en derde auteurs van een publikatie en aan de vertalers van belletristische werken. Er wordt niet verwezen naar redacteurschappen van bundels e.d.

Summary in English

A Bibliography of Scandinavian Studies in The Netherlands and Flanders

With this issue of *Tijdschrift voor Skandinavistiek*, we begin a bibliography of Scandinavian studies in the Dutch-speaking area. This bibliography, a project of the editorial board, will appear regularly. This first section has been assembled by Caroline Godfried and Ane van der Leij, reference librarians in the University of Amsterdam and the University of Groningen, respectively, and covers the years, 1990-1994. Subsequently, the bibliography will appear yearly.

In this bibliography, "Scandinavian" will include the following topics:

- Scandinavian studies (as a discipline)
- Literature
- Translations of Scandinavian *belles lettres* into Dutch or Frisian
- Linguistics
- History
- Art History and Culture
- Kierkegaardiana

By "Scandinavia" we mean Denmark, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Sweden, and Swedish-speaking Finland. The bibliography includes publications of writers working in The Netherlands and Flanders and foreign writers, in so far as they publish in a Dutch or Flemish context.

The bibliography is divided thematically, as above. Within each section, the order is, first, alphabetically by author, and, second, chronologically by year of publication. The bibliography follows the Swedish alphabet, thus A - Ö. There is an Authors Index whose numbers refer to the numbering in the bibliography.